

*До разової спеціалізованої вченої ради
Одеського державного університету
внутрішніх справ ДФ 41.884.076*

РЕЦЕНЗІЯ

**доктора юридичних наук, професора Бабенка Андрія Миколайовича
на дисертацію Олега Миколайовича Кропивницького на тему:
«Державне бюро розслідувань як суб'єкт запобігання військовим
кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану», подану на
здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність проведеного дослідження. З початком повномасштабної агресії Російської Федерації проти України правоохоронна система країни опинилася перед кардинально новими викликами. Забезпечення правопорядку, охорона прав і свобод громадян та збереження стабільності у надзвичайних умовах воєнного стану стали пріоритетними завданнями національної безпеки. Водночас зросла інтенсивність кримінальних правопорушень, зокрема пов'язаних із воєнними злочинами, проявами колабораціонізму, корупційними зловживаннями в оборонному секторі, порушеннями в діяльності правоохоронних органів і системі державного управління загалом. У цьому контексті надзвичайної ваги набуває діяльність Державного бюро розслідувань – спеціалізованого органу, який виконує функції досудового розслідування щодо посадових осіб сектору безпеки та оборони, представників правоохоронних структур та високопосадовців. У воєнний період роль ДБР значно розширюється: від суто процесуального розслідування окремих злочинів – до участі в побудові архітектури безпеки держави та забезпеченні законності в критично важливих сферах.

Складність сучасних загроз вимагає від Бюро високої адаптивності та готовності до оперативного реагування. Зокрема, нагальною є потреба в оновленні підходів до кримінального переслідування через запровадження інноваційних

методів збору доказів, активне використання цифрових технологій, розбудову внутрішніх аналітичних структур та розширення міжнародної співпраці, особливо в питаннях документування воєнних злочинів, обміну розвідувальною інформацією та притягнення винних до відповідальності на національному й міжнародному рівнях. Окрему увагу слід приділити правовим аспектам функціонування ДБР у надзвичайних умовах. Йдеться про необхідність дотримання стандартів прав людини, верховенства права, а також збереження балансу між забезпеченням державної безпеки та захистом фундаментальних свобод.

Таким чином, Державне бюро розслідувань у період воєнної агресії виконує комплексне стратегічне завдання – забезпечення правової відповідальності за кримінальні правопорушення, що підривають основи державності. Його ефективна діяльність сприяє не лише відновленню справедливості в конкретних кримінальних провадженнях, а й формуванню системних засад післявоєнного відновлення демократичних інститутів, правової державності та громадської довіри до влади.

Отже, вищезазначене підтверджує своєчасність та високу актуальність дисертаційного дослідження Кропивницького Олега Миколайовича на тему: «Державне бюро розслідувань як суб'єкт запобігання військовим кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану», поданого на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Дослідження матеріалів дисертації О.М. Кропивницького на тему: «Державне бюро розслідувань як суб'єкт запобігання військовим кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», а також ознайомлення з його науковими публікаціями, свідчить про комплексне кримінологічне опрацювання важливої як у теоретичному, так і в практичному аспектах проблематики. У роботі автор здійснив всебічний аналіз досліджуваного питання, сформулював аргументовані висновки та конструктивні пропозиції, що мають наукову та практичну цінність. Оцінюючи дисертацію загалом, можна

констатувати, що вона виконана на високому науковому рівні, має чітко вибудовану структуру, а поставлені завдання вирішені логічно й послідовно. Наукові положення ґрунтуються на глибокому теоретичному та емпіричному аналізі, а отримані висновки та рекомендації мають вагоме значення для розвитку кримінології, кримінального та кримінально-виконавчого права. Дисертація відповідає ключовим критеріям оцінювання наукових досліджень цього рівня, що підтверджує її високий теоретико-практичний потенціал.

Під час аналізу дисертаційної роботи здобувача встановлено, що визначені об'єкт і предмет дослідження повністю узгоджуються з обраною темою, що свідчить про коректність і наукову обґрунтованість методологічного підходу до вирішення поставлених завдань. Структура дослідження є логічною та послідовною, що забезпечує комплексне й системне розкриття основного змісту роботи. Автор чітко окреслив дослідницькі завдання, які безпосередньо впливають із сформульованої мети, що сприяє їх ефективному вирішенню. Використані методи дослідження підібрані вдало й застосовані з належною науковою точністю, що знайшло відображення у структурі роботи (стор. 27), забезпечуючи її аргументованість та практичну значущість.

У роботі чітко простежується зв'язок з науковими програмами, планами та темами. Дисертація О.М. Кропивницького узгоджується з положеннями Воєнної доктрини України (Указ Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 р. «Про нову редакцію Воєнної доктрини України»); Стратегії національної безпеки України (Указ Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 березня 2020р.«Про Стратегію національної безпеки України»); Стратегії воєнної безпеки України (Указ Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 вересня 2021 р. «Про Стратегію воєнної безпеки України»); Стратегічного оборонного бюлетеня України (Указ Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 серпня 2021 р. «Про Стратегічний оборонний бюлетень України») та відповідає тематиці наукових досліджень Одеського державного університету

внутрішніх справ «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (реєстраційний номер 0116U006773), а також науковій тематиці науково-дослідних робіт кафедри кримінально-правих дисциплін інституту права та безпеки Одеського державного університету внутрішніх справ «Кримінально-правові, кримінологічні та кримінально-виконавчі заходи запобігання злочинності» (реєстраційний номер 0120U002156).

Тему дисертаційного дослідження О.М. Кропивницького затверджено Вченою радою Одеського державного університету внутрішніх справ 28 травня 2016 року (протокол № 2).

Не викликають заперечень **ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій.** Вони забезпечуються: застосуванням загальнонаукових і спеціально-наукових методів, які обрано відповідно до теми цієї наукової роботи; науково-теоретичним підґрунтям дисертації виявилися наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених; нормативно-правову базу роботи складають національні та міжнародно-правові нормативні акти кримінального законодавства, що регулюють відносини у сфері запобігання Державним бюро розслідувань військових кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану в Україні; узагальненням значного масиву зібраних під час проведення роботи над дисертацією відомостей, що складають емпіричну базу дослідження, а саме: статистичні дані Єдиного державного реєстру судових рішень за 2022-2024 рр.; Офісу Генерального прокурора України «Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування» за 2013-2024 рр.; результати вивчення 446 судових справ загальних судів у: Волинській, Дніпропетровській, Житомирській, Київській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Харківській та Херсонській областях за період з 2022-2024 рр.; анкетування 247 військовослужбовців ЗСУ та 184 працівників ДБР; державна та відомча статистична звітність різних періодів, слідча та судова практика; аналітичні дані ДБР, Генерального прокурора України, Спеціалізованих прокуратур у сфері оборони, Державної судової адміністрації

України, Верховного Суду України; інформативна аналітика, яка висвітлена в бюлетенях, оглядах, наказах та інформаційних листах ЗСУ (стор. 28).

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що дисертація Олега Миколайовича Кропивницького на тему: «Державне бюро розслідувань як суб'єкт запобігання військовим кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану» є першим в українській правничій науці комплексним науковим дослідженням Державного бюро розслідувань як суб'єкта запобігання військовим кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану в Україні, у результаті якого сформульовано низку нових положень, висновків і пропозицій, які є важливими як для науки кримінального права та кримінології, так і практики.

Відповідно, ґрунтуючись на результатах дослідження, автором О.М. Кропивницьким розроблено систему наукових положень і обґрунтовано наукові результати, які є новими для кримінологічної науки або які наділені істотними ознаками новизни.

Позитивно сприймається запропонована автором систематизація ключових етапів становлення та розвитку ДБР як суб'єкта запобігання військовим кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану в Україні. Зокрема, автор визначає такі періоди: період зародження та розвитку ідеї щодо створення ДБР (з 24.04.97 р. по 26.11.2018 р.); період створення ДБР як суб'єкта запобігання військовим кримінальним правопорушенням (з 27.11.2018 р. по 23.02.2022 р.); період розвитку ДБР як суб'єкта запобігання військовим кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану в Україні (з 24.02.2022 р.).

Важливого значення набуває надана О.М. Кропивницьким кримінологічна характеристика особистості військовослужбовця, який вчиняє військові кримінальні правопорушення в умовах воєнного стану в Україні. Автор, встановив, що за соціально-демографічними ознаками військові кримінальні правопорушення в умовах воєнного стану в Україні вчиняють громадяни України, військовослужбовці, чоловічої статі (98,4%), у віці від 18 до 50 років (93,4%), які мають базову загальну середню (24,9%), повну загальну середню (31,3%) або професійно-технічну (29,2%) освіту, за сімейним статусом переважно не одружені

- 42,7%, а якщо одружені (37,8%) то як правило мають 1 дитину (78,6%). За морально-психологічними ознаками: до виконання військового обов'язку та військової служби ставиться вкрай негативно, у зв'язку з чим в умовах воєнного стану в Україні, як правило вчиняють військові кримінальні правопорушення у перші місяці своєї служби або після першого бою, з мотивів: небажання бути мобілізованими та проходити військову службу взагалі через низький рівень патріотизму, боягузтво та легкодухість; викликаними в процесі проходження військової служби нестатутними відносинами у військовому колективі та/або командуванням; сімейними чи іншими обставинами. За кримінально-правовими ознаками раніше судимі засуджені за вчинення військових кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану в Україні особи, у своїй переважній більшості (38,7%) мають судимість за вчинення кримінальних правопорушень проти власності.

Вагомого теоретичного та практичного значення набуває визначене автором загальнородове поняття «запобігання Державним бюро розслідувань військовим кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану в Україні». А саме автором вважає, що – це закріплені й гарантовані у відповідних нормативно-правових актах підстави і порядок здійснення вказаним державним правоохоронним органом запобіжної діяльності у галузі встановленого порядку несення військової служби в умовах воєнного стану, з метою недопущення та протидії вчиненню у ній кримінальних правопорушень, шляхом антикриміногенного впливу на загальнодержавний (загальносоціальне запобігання), галузевий (спеціально-кримінологічне запобігання) та індивідуальний (індивідуально-профілактичне запобігання) детермінаційний комплекс, що спричинює (сприяє) вчиненню військовослужбовцями специфічних кримінально-протиправних діянь, зумовлених їхнім правовим статусом.

Цінним для доктрини вітчизняної кримінологічної та кримінально-правової науки є розроблений проект Стратегії запобігання кримінальним правопорушенням проти встановленого порядку несення військової служби (військовим кримінальним правопорушенням) із таким змістовим наповненням:

Розділ 1. Аналіз поточного стану справ, тенденції та обґрунтування щодо необхідності розв'язання виявлених проблем. Розділ 2. Опис проблем, які обумовили прийняття Стратегії. Розділ 3. Нормативно-правові акти, що діють у відповідній сфері. Розділ 4. Мета, строки і напрями реалізації Стратегії. Розділ 5. Порядок реалізації та оцінка виконання Стратегії. Розділ 6. Очікувані результати реалізації Стратегії. Розділ 7. Фінансове забезпечення реалізації Стратегії.

Важливого значення для кримінально-правової науки може мати вдосконалення групи військових кримінальних правопорушень: кримінальні правопорушення проти встановленого порядку підлеглості (ст.ст. 402-405 КК України); кримінальні правопорушення проти встановленого порядку дотримання статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями за відсутності відносин підлеглості (ст. 406 КК України); кримінальні правопорушення спрямовані на ухилення від військової служби (ст.ст. 407-407 КК України); кримінальні правопорушення спрямовані на заволодіння, знищення чи пошкодження військового майна або його втрату (ст.ст. 410-413 КК України); кримінальні правопорушення спрямовані на порушення правил поведіння зі зброєю, іншим озброєнням та військовою технікою (ст.ст. 114-417 КК України); кримінальні правопорушення спрямовані на порушення статутних правил несення військової служби (ст.ст. 418-421 КК України); кримінальні правопорушення проти встановленого порядку зберігання державної таємниці військового характеру (ст.ст. 422 КК України); службові військові кримінальні правопорушення (ст.ст. 425-426-1 КК України); кримінальні правопорушення спрямовані на ухилення від виконання військового обов'язку в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці (ст.ст. 427-430 КК України); кримінальні правопорушення спрямовані на порушення встановленого порядку дотримання законів і звичаїв війни (ст.ст. 431-435 КК України).

Заслужовує на увагу пропозиція дослідника щодо удосконалення уявлення про детермінанти, що зумовлюють вчинення військових кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану в Україні.

Дисертантом вдало вдосконалено окремі законодавчі засади стосовно

кримінологічних напрямів діяльності ДБР. Автором обґрунтовано, що з позицій цілепокладання запобіжної діяльності, щорічний звіт про діяльність ДБР має містити інформацію за таким критерієм, як «кількість кримінальних правопорушень, яких вдалося запобігти в результаті ефективного виконання ДБР своїх завдань і реалізації повноважень», зважаючи на що запропоновано доповнити п. 1 ч. 3 ст. 23 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» новим підпунктом відповідного змісту.

Обґрунтованою видається позиція щодо необхідності створення у складі ДБР не лише окремого структурного підрозділу, діяльність якого спрямована на узагальнення інформації щодо виявлених, припинених, розкритих та розслідуваних військових кримінальних правопорушень, а й кримінологічних підрозділів.

Заслужовує на підтримку запропоноване О.М. Кропивницьким визначення латентних військових кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану в Україні і – це сукупність фактично вчинених військовослужбовцями Збройних Сил України та інших військових формувань утворених відповідно до законодавства України, але не виявлених кримінальних правопорушень або таких, що не знайшли свого відображення в офіційній кримінально-правовій статистиці військових кримінальних правопорушень.

Варто позитивно оцінити наукове бачення автора щодо доцільності прийняття Закону України «Про профілактику кримінальних правопорушень» із визначенням таких авторських пропозицій щодо окремих напрямів його вдосконалення (осучаснення): по-перше, назва наявного на сьогодні проекту такого законодавчого акта містить ще формулювання «злочинів» (що вже застаріло, зважаючи на зміни, внесені Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» від 22.11.2018 р. № 2617-VIII); по-друге, потребує осучаснення його зміст, зважаючи на появу в Україні після підготовки проекту відповідного Закону нових суб'єктів запобігання кримінальним правопорушенням, зокрема ДБР, осучасненням кримінального,

кримінального процесуального законодавства в умовах воєнного стану тощо.

Вдалими виявились доктринальні підходи щодо єдності та диференціації загальносоціального та спеціально-кримінологічного рівнів запобіжної діяльності, за яких: по-перше, загальносоціальне запобігання служить основою для спеціально-кримінологічного; по-друге, як загальносоціальний, так і спеціально-кримінологічний рівні мають свою нормативно-правову основу, представлену конституційними, законодавчими, відомчими (міжвідомчими) засадами діяльності загальних і спеціалізованих суб'єктів формування та реалізації кримінологічної політики держави; по-третє, у разі неможливості подолання криміногенних факторів (детермінантів, причин і умов кримінальних правопорушень) за допомогою діяльності загальних суб'єктів, залучаються спеціалізовані суб'єкти (різні правоохоронні органи, серед яких і ДБР), які діють за допомогою спеціальних форм і методів (як гласних, так і негласних) оперативно-службової діяльності.

У висновках (стор. 181-195) за результатами дисертаційного дослідження сформульовано низку положень теоретико-методологічного характеру, а також рекомендацій, щодо Державного бюро розслідувань як суб'єкта запобігання військовим кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану в Україні.

Усі представлені автором положення, висновки та рекомендації мають не лише наукову, а й практичну цінність. Переважна більшість авторських здобутків впроваджена у наукову-дослідницьку діяльність, навчальний процес і правозастосовну сферу, що підтверджується актами впровадження (стор. 234-235). Отже, саме із наведених та багатьох інших причин дисертаційне дослідження О.М. Кропивницького, без всякого сумніву, вирізняється новизною й оригінальністю та свідчить про досягнення дисертантом високого фахового рівня для проведення високоефективних наукових досліджень.

Оцінка структури та змісту дисертації, її завершеності в цілому. Структура та зміст дисертаційного дослідження Олега Миколайовича Кропивницького на тему: «Державне бюро розслідувань як суб'єкт запобігання військовим кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану» є логічно

побудованими, зумовленими поставленою метою та завданнями дослідження, його об'єктом і предметом, відповідають логіці наукового пошуку.

Дисертація О.М. Кропивницького складається з анотації, вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел (226 найменувань) та 6 додатків. Повний обсяг дисертації становить 235 сторінок, із них обсяг основної частини – 176 сторінки.

У розділі 1 «Теоретико-методологічні засади дослідження Державного бюро розслідувань як суб'єкта запобігання військовим кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану в Україні» автором вивчено стан та методологію наукового дослідження Державного бюро розслідувань як суб'єкта запобігання військовим кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану в Україні; витоки становлення та розвитку Державного бюро розслідувань як суб'єкта запобігання військовим кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану в Україні; а також встановлено місце Державного бюро розслідування в системі суб'єктів запобігання військовим кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану в Україні.

Розділ 2 «Кримінологічна характеристика військових кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану в Україні» присвячено дослідженню стану та динаміки військових кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану в Україні; виявленню детермінантів військових кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану в Україні; охарактеризуванню особистості військовослужбовця, який вчиняє військові кримінальні правопорушень в умовах воєнного стану в Україні.

У розділі 3 «Заходи запобігання Державним бюро розслідувань військовим кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану в Україні» дисертантом визначено заходи загальносоціального запобігання Державним бюро розслідувань військовим кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану в Україні; представлено концептуальне бачення заходів спеціально-кримінологічного запобігання Державним бюро розслідувань військовим кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану в Україні; розкрито заходи

індивідуально-профілактичного запобігання Державним бюро розслідувань військовим кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану в Україні.

Слід також відмітити, що оформлення дослідження відповідає встановленим вимогам. Робота виконана грамотною українською мовою.

Про повноту викладення наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації свідчить та обставина, що результати дисертаційного дослідження відображені у 8 наукових працях, з яких: 4 – статті у наукових фахових виданнях України, 4 – тези доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Оформлення дисертаційної роботи, виконаної О.М. Кропивницьким, повною мірою відповідає встановленим вимогам до наукових праць цього типу. Зміст анотації та висновків чітко відображає основні положення дослідження. Науковий стиль викладу матеріалу державною мовою є коректним і не викликає зауважень. Дисертація в цілому свідчить про глибоке володіння автором кримінальним правом та кримінологією, високий рівень обізнаності в науковій літературі й законодавстві, що відповідає високим вимогам наукової кваліфікації. Висновки та пропозиції, запропоновані дисертантом, базуються на достатній науковій платформі, що дозволяє визнати дослідження самостійним, завершеним і таким, що має вагомe значення для подальшого розвитку досліджуваної теми. Більшість висновків є науково обґрунтованими та оригінальними, що сприяє перегляду усталених поглядів та теоретичних підходів.

Загалом позитивна оцінка дисертаційного дослідження О.М. Кропивницького та його окремих положень не виключає можливості висловлення застережень та зауважень щодо тих аспектів, що вимагають додаткової критичної оцінки, є суперечливими або потребують більш ґрунтовного аргументування. Це створює простір для конструктивної дискусії з автором, що дозволяє досягти глибшого розуміння представлених ідей.

1. У межах дисертаційного дослідження його автор обмежився характеристикою особистості військовослужбовця, який вчиняє військові кримінальні правопорушення в умовах воєнного стану в Україні, зосередившись

на висвітленні соціально-демографічних, морально-психологічних та кримінально-правових ознак (стор. 110). Водночас, на нашу думку, для досягнення більш повного та глибокого уявлення про особистість правопорушника доцільно було б включити до аналізу також соціально-рольову ознаку. Зазначена категорія, яка є усталеною у вітчизняній кримінологічній науці, дозволяє розкрити соціальні функції особи у системі суспільних відносин, визначити її належність до конкретної соціальної групи, її соціальний статус, характер соціальної взаємодії у професійній, побутовій, сімейній та інших сферах життєдіяльності. Залучення соціально-рольової характеристики забезпечує глибший аналіз мотиваційних чинників поведінки, дозволяє виявити соціальні очікування щодо поведінки особи у певному соціальному контексті, а відтак – сприяє формуванню комплексного кримінологічного портрета військовослужбовця як суб'єкта військового кримінального правопорушення.

2. Здобувачем висловлено позицію, відповідно до якої початок діяльності Державного бюро розслідувань доцільно визначати не з моменту прийняття Закону України «Про Державне бюро розслідувань» (2015 р.), а з моменту складання присяги першими слідчими у 2018 році, коли орган, на думку автора, фактично набув спроможності до реалізації своїх функцій (стор. 182). Наведену тезу слід розглядати як наукову позицію автора, а не як доведений юридичний факт. Однак ми не можемо з нею повністю погодитися, оскільки правова категорія «початок діяльності державного органу» у публічному праві визначається не моментом його фактичної функціональності, а на підставі юридичного факту – набрання чинності нормативно-правовим актом, що регламентує його створення, статус, завдання і повноваження. Такий підхід забезпечує правову визначеність та послідовність у функціонуванні органів державної влади й відповідає принципу верховенства права. Більше того, законодавець прямо визначив, що саме з моменту набрання чинності закону ДБР вважається створеним, а отже – набуває усіх передбачених законодавством ознак суб'єкта владних повноважень. Отже, попри певну логіку у позиції здобувача, юридично обґрунтованішим є підхід, відповідно до якого початок діяльності ДБР слід вважати саме з моменту набрання

чинності законом, що регламентує створення органу, – що узгоджується з чинним законодавством та офіційною правозастосовною практикою.

3. Автор стверджує, що недостатність наукового дослідження проблем діяльності Державного бюро розслідувань як суб'єкта запобігання військовим кримінальним правопорушенням негативно впливає на функціонування ДБР та підриває авторитет Збройних Сил України як на міжнародній арені, так і в суспільстві, що, у свою чергу, знижує мотиваційну та мобілізаційну готовність громадян до захисту Вітчизни (стор. 181). Проте в тексті не наведено чіткий механізм, який пояснював би, яким саме чином брак комплексних наукових досліджень безпосередньо впливає на авторитет армії та мотивацію населення. Такий причинно-наслідковий зв'язок потребує додаткового обґрунтування, оскільки підвищення авторитету військової інституції й рівня суспільної підтримки є складним і багатофакторним процесом. Для підсилення наукової ваги роботи доцільно було б конкретизувати, як саме наукові дослідження проблем ДБР сприяють ефективнішій протидії військовим правопорушенням і, відповідно, підвищенню довіри до Збройних Сил та їх міжнародного іміджу. Також було б корисно навести емпіричні дані або приклади, що ілюструють позитивний вплив наукових розробок у цій сфері на мотиваційні та мобілізаційні процеси в суспільстві. Без більш детального аналізу цей причинно-наслідковий зв'язок виглядає дещо декларативним і потребує подальшого роз'яснення для підвищення наукової ваги відповідної тези.

Зазначені вище зауваження стосуються, в основному, спірних чи дискусійних аспектів, які не знижують загальної позитивної оцінки роботи О.М. Кропивницького. Дисертаційне дослідження є самостійною, завершеною та комплексною працею, присвяченою актуальній темі. Воно має важливе науково-теоретичне і практичне значення, а також містить новаторські наукові положення, що сприяють ефективному вирішенню комплексного науково-прикладного завдання, що полягає у кримінологічному дослідженні ДБР як суб'єкта запобігання військовим кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану в Україні.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Грунтуючись на викладеному вважаю, що дисертаційне дослідження Кропивницького Олега Миколайовича на тему: «Державне бюро розслідувань як суб'єкт запобігання військовим кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану», подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», є завершеним монографічним дослідженням, яке виконане на належному рівні та відповідає вимогам, що пред'являються до подібного роду робіт. Тема дисертації є актуальною, сформульовані автором висновки та рекомендації є достатньо аргументованими, характеризуються науковою новизною та мають значення не лише для кримінально-правової науки, але й для правозастосовної практики.

Вивчення змісту дисертації свідчить про відсутність порушення автором вимог академічної доброчесності. У роботі наявні посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримано вимоги норм законодавства про авторське право; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

У процесі аналізу положень дисертації та наукових публікацій здобувача рецензентом не виявлено академічного плагіату, самоплагіату, фальсифікації та фабрикації. Викладені у дисертаційному дослідженні О.М. Кропивницького рекомендації та конкретні пропозиції з удосконалення кримінологічних засад запобігання Державним бюро розслідувань військовим кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану в Україні є теоретично обґрунтованими та аргументованими, хоча і не позбавлені окремих дискусійних моментів. Висновки та рекомендації, які отримані у процесі дослідження мають важливе практичне і теоретичне значення для кримінально-правової науки.

Основні положення дисертаційного дослідження з належним ступенем повноти були відображені автором у наукових статтях, підготовлених та опублікованих автором дисертації. Їх кількість і якість відповідає вимогам щодо публікацій, зарахованих за темою дисертації. Дисертація представлена О.М.

Кропивницьким є самостійним завершеним науковим дослідженням, в якому отриманні нові науково обґрунтовані результати, спрямовані на вирішення наукового завдання, тому ця робота має істотне значення для розвитку вітчизняної кримінологічної науки.

Отже, дисертаційне дослідження Кропивницького Олега Миколайовича на тему: «Державне бюро розслідувань як суб'єкт запобігання військовим кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» відповідає спеціальності 081 – Право та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року (зі змінами і доповненнями, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 03 квітня 2019 року № 283), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року (зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341), Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, а її автор – Кропивницький Олег Миколайович – на основі публічного захисту заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право».

Рецензент:

Завідувач кафедри

кримінально-правових дисциплін

інституту права та безпеки

Одеського державного університету

внутрішніх справ

доктор юридичних наук, професор

Андрій БАБЕНКО